ПРОЕКТ!

Мотиви

към проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № Н-13 от 2019 г. за съдържанието, сроковете, начина и реда за подаване и съхранение на данни от работодателите, осигурителите за осигурените при тях лица, както и от самоосигуряващите се лица

Причини, които налагат разработването на проекта на нормативен акт

Наредба № Н-13 от 2019 г. за съдържанието, сроковете, начина и реда за подаване и съхранение на данни от работодателите, осигурителите за осигурените при тях лица, както и от самоосигуряващите се лица (Наредба № Н-13 от 2019 г.), е издадена от министъра на финансите на основание чл. 5, ал. 6, чл. 7, ал. 5 и чл. 9а, ал. 3 от Кодекса за социално осигуряване (КСО), чл. 55, ал. 3 от Закона за данъците върху доходите на физическите лица (ЗДДФЛ), и чл. 39, ал. 1- 4, чл. 40, ал. 5, т. 2, чл. 40а, ал. 4 и чл. 41, ал. 2 от Закона за здравното осигуряване (ЗЗО).

Проектът на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № Н-13 от 2019 г. е изготвен във връзка с приети промени в КСО и ЗЗО, направени с § 77, съответно § 78 от преходните и заключителните разпоредби на ЗИД на Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България (ЗОВСРБ) (обн., ДВ бр. 100 от 2025 г.).

Целите, които се поставят с проекта на нормативен акт

1. С предложения проект на Наредба се цели да бъде приведена подзаконовата нормативна уредба в съответствие с последните промени в КСО и ЗЗО (обн., ДВ бр. 100 от 2025 г.) В тази връзка и от гледна точка на това да се създаде правна сигурност за лицата с проекта на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № Н-13 от 2019 г. се предлагат следните изменения и допълнения:

С предложените промени се създава ред и начин за подаване на данни в Националната агенция за приходите:

- за социално осигуряване на съпруга/съпругата на командирован служител по реда на ЗОВСРБ на длъжност в международна организация или в друга международна инициатива извън страната, за времето, през което е пребивавал в чужбина по време на командировката, ако не е осигурен/осигурена на друго основание или по законодателството на приемащата държава съгласно действащ международен договор, по който Република България е страна или европейските регламенти за координация на системите за социална сигурност
- за здравно осигуряване на курсантите и колежаните по ЗОВСРБ.

С оглед изложеното се предлагат промени и в Указанията за попълване на декларация образец № 1 „Данни за осигуреното лице“ и декларация образец № 3 „Данни за здравно осигуряване на лица, осигурени от държавния бюджет“.

2. Предлагат се и промени с цел противодействие на неправомерни действия и опитите за осигурителни измами и злоупотреби със средства от фондовете на държавното обществено осигуряване. В този аспект се предвижда, след като е извършено от контролните органи на Националния осигурителен институт (НОИ) заличаване на основание чл. 33, ал. 5, т. 20, б. „в“ от КСО на неправомерно подадени данни, нови данни

за същото лице да се подават с декларация обр. № 1 след влязло в сила задължително предписание от контролните органи на НОИ.

Финансови и други средства, необходими за прилагането на проекта на нормативен акт

За прилагането на предложените промени не са необходими допълнителни бюджетни средства за изграждане на административен капацитет и техническа обезпеченост по прилагане на наредбата. В тази връзка проектът на наредба не води до необходимост от допълнителни разходи за държавния бюджет, в т.ч. за бюджета на Министерството на финансите, респективно на Националната агенция за приходите. Финансовите средства, необходими за актуализиране на програмните продукти на Националната агенция за приходите, ще бъдат в рамките на утвърдения бюджет на агенцията.

С предложения проект на наредба не се очаква увеличаване и на административната тежест по отношение на задължените лица.

Очакваните резултати от прилагането на проекта на нормативен акт

С предложения проект на наредба за изменение и допълнение на Наредба № Н-13 от 2019 г. се очаква да бъде постигнато синхронизиране на разпоредбите на наредбата с приетите промени в КСО, ЗЗО, както и ограничаване на възможността за неправомерни действия и опитите за осигурителни измами и злоупотреби със средства от фондовете на държавното обществено осигуряване. На следващо място с проекта на наредба се очаква да се избегнат и празноти в подзаконовата нормативна уредба уреждаща този вид обществени отношения, както и да се създаде правна сигурност за лицата.

Анализ за съответствие с правото на Европейския съюз

С проекта на акт не се въвеждат норми на правото на Европейския съюз, поради което не се налага да бъде изготвена справка за съответствие с европейското право.

Предложените промени са в съответствие с основните принципи и свободи, залегнали в Договора за функционирането на Европейския съюз.

Предложените промени са в съответствие и с принципа на пропорционалност, тъй като са подходящи за да бъдат постигнати заложените с проекта цели и не се създава допълнителна административна тежест за лицата, която да е прекомерна спрямо търсеният резултат.

Информация за проведените обществени консултации

С оглед създаването на възможност за подаване в Националната агенция за приходите на декларации образец № 1 с данни за социално осигуряване за месец януари на съпрузите/съпругите на командировани служители по реда на ЗОВСРБ при условията на чл. 4, ал. 7 от КСО, както и възможност за подаване на данни с декларация обр. № 3 за здравно осигуряване на курсантите и колежаните по ЗОВСРБ се предлага проектът на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № Н-13 да влезе в сила от 1 януари 2026 г.

Доколкото от тази дата влизат в сила и приетите допълнения в чл. 4, ал. 7 от КСО, с което се създава възможност и ред посочените лица да се осигуряват по свое желание и за своя сметка за инвалидност поради общо заболяване, старост и смърт върху минималния осигурителен доход за самоосигуряващите се лица, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване, както и в чл. 40, ал. 3, т. 2 от ЗЗО, съгласно което

курсантите и колежаните по ЗОВСРБ подлежат на здравно осигуряване за сметка на държавния бюджет, освен ако не са осигурени на друго основание по ЗЗО.

Необходимостта от влизането на наредбата в сила от 1 януари 2026 г. е продиктувана и от факта, че в НАП няма да бъдат подавани коректни данни за лицата за времето до издаване на наредбата, което пък ще бъде предпоставка след това да се подават и коригиращи данни (декларации) от задължените лица. В тази връзка и с цел да не се създава допълнителна административна тежест за лицата, с проекта на акт се предлага наредбата да влезе в сила от 1 януари 2026 г.

Във връзка с изложеното по-горе и от гледна точка на това да се осигури своевременна информираност на задължените лица проектът на наредба за изменение и допълнение на Наредба № Н-13 от 2019 г. и мотивите към него са публикувани на Портала за обществени консултации и на интернет страницата на Министерството на финансите за срок от 14 дни поради наличието на изключителен случай по смисъла на чл. 26, ал. 4 от Закона за нормативните актове, а именно - необходимостта от издаване на подзаконов нормативен акт, с който да бъде регламентиран ред и начин за своевременното подаване на данни с декларации образец № 1 и образец № 3 за осигурените лица, които данни са пряко свързани с правата на осигурените лица (вкл. здравноосигурителен статус, ползване на медицинска помощ, своевременно разпределяне на средствата за ДЗПО по индивидуалните партиди на лицата и др.), както и избягване на празноти в подзаконовата нормативна уредба, уреждаща този вид обществени отношения.

В съответствие с чл. 26, ал. 5 от Закона за нормативните актове справката за постъпилите предложения заедно с обосновка за неприетите предложения, в резултат на проведената обществена консултация, ще бъде публикувана на интернет страницата на Министерството финансите и на Портала за обществени консултации.

По отношение на процедурата по издаване на проекта на наредба е важно да се вземе предвид и обстоятелството, че тя не приключва с провеждането на обществени консултации със заинтересованите лица. Това е така предвид факта, че законодателят изрично е регламентирал допълнителни нормативни изисквания за съгласуваност и законосъобразност на проекта на подзаконов нормативен акт, отчитайки важността на обществените отношения, които се уреждат с него. Поради тази причина съгласно чл. 5, ал. 6 от Кодекса за социално осигуряване изрично е регламентирано, че съдържанието, сроковете, начинът и редът за подаване и съхраняване на декларациите се определят с наредба, издадена от министъра на финансите, съгласувано с управителя на Националния осигурителен институт. Преди да бъде издаден обаче проекта на наредба за изменение и допълнение на Наредба № Н-13 от 2019 г. е необходимо на основание чл. 36, ал. 1, т. 4 от Кодекса за социално осигуряване да бъде разгледан и утвърден от Надзорния съвет на Националния осигурителен институт.